

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 stran
Din 250.—, 1/16 stran Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Fr. Wernig, Slovenjgradec:

Križi in težave kmetijskega pospeševanja.

I.

Poleg gozda je najvažnejša kmetijska panoga bivše zapadne Štajerske: živinoreja.

O hmeljarstvu in sadjarstvu ne razpravljam, ker ti panogi, kljub prehodni visoki ceni hmelju in sadju ne moremo smatrati za panogi, na katere bi lahko postavljali temelj našega kmetijskega obrata. Hmelj in sadje ne obrodi vsako leto in če obrodi, so cene prav nezanesljive. Priporočam sicer ljudem, da naj sadijo čim več sadnega drevja, da lahko posade vsa polja s sadnim drevjem; da pa bi radi tega zanemarjali temeljni gospodarski panogi, ki nam dajeta kljub morebitnemu padcu v cenah kruh in živež, poljedelstvo in živinorejo, je povsem napak. Preveč lahko nasedemo trenutni ugodnosti cen kakega kmetijskega pridelka, preveč smo Slovenci v gospodarskem oziru konjunkturisti. Kmet pa bi ne smel biti konjunkturist, kakor bi kmet tudi ne smel podpisati menice, ako se noče podati v nevarnost, da propade. Ako špekulira trgovec in zgubi ter propade, ni tako hudo! Trgovec pač poskusi srečo drugod in v kakem drugem poklicu. Če pa špekulira kmet in pri tem propade, pa propade z njim tudi njegov dom in domačija. S tem pa je kmetovalcu propadlo vse! Kmet je s svojo zemljo in domačijo čisto drugače in neprimerno trdnješe povezan, kakor trgovec s svojo trgovino.

Radi tega še enkrat povdarjam ter svetujem, da naj kmetovalec v svojem gospodarskem načrtu ne računi lahko-miselno samo z ono panogo, ki daje mogoče le trenutno zadovoljive dohodke, to je n. pr. sadjarstvo, hmeljarstvo in gozdarstvo. Svojo kmetijo naj trdno postavi kmet na vsestransko izpopolnjeno pridelovanje krme, okopavin in žita ter na smotreno živinorejo. Ako pa poleg tega dajo tudi imenovane tri panoge (les, hmelj in sadjarstvo) še primeren dohodek, tem bolje!

II.

Seveda, svetovati je lahko, toda drugo je, storiti, bo rekel ta ali drugi. In popolnoma resnično. Danes je zelo težko kaj storiti, ko ni denarja za kake zboljšave, ko so cene kmetijskih pridelkov v primeri s cenami minulega desetletja tako slabe, da so ljudje zgubili vse veselje do kakih gospodarskih

zboljšav. Toda zboljšujemo in delamo tudi lahko na take načine, ki kmetovalcu ne povzročajo skoro nobenih stroškov, ali le neznatne denarne izdatke.

Ko so bile gospodarske razmere še ugodnejše, ko se je dobro prodal les, živina in hmelj, nikdo ni vedel in računal, tudi najboljši strokovnjaki in gospodarstveniki ne, da bo teh ugodnejših razmer tako kmalu konec. In zanemarili smo polja, opustili travnike, propadla je živinoreja. Spominjam se še, ko mi je leta 1923 dejal neki večji kmetovalec, istočasno posestnik žage, da bi pustil vse polje prazno in bi zasadil gozdno drevje, če bi ga ne bilo sram pred sosedi.

Sedaj pa so na mah nastale druge razmere. Les nima cene in tudi ni pričakovati, da bi se tostvarno kaj izboljšalo; vsled slabšega negovanja njiv so tudi njivski pridelki prav skromni in včasih ni niti kruha pri hiši. Za boljše negovanje in krmljenje živine, kakoršno zahteva današnji trg in pred vsem inozemstvo — dobro spitano in nad 6 sto kg težko — pa ni krme, ker smo oskrbovanje travnikov opustili in boljšemu pridelovanju krme na njivah nismo posvečali dosti pažnje. Kaj bi bili tudi temu posvečali kako posebno pažnjo, ko je gozd vrgel desetkrat več kot živina in ko svet še ni bil prenapolnjen z živino, ko se je tudi slabo blago še lahko dosti dobro prodalo?! Danes je povsem drugače.

III.

Danes se zahteva in se prodaja samo prvovrstna živina in samo taka živina gre čez mejo. Za rejo take živine nam sicer ne manjka naravnih pogojev, to-

Novi dunajski nadškof dr. Innitzer bo imenovan kardinalom.

da manjka nam dobre plemenske živine, katero smo v dobi konjunktura (v času dobrih cen) in v takoj pozneje sledeči krizi odprodali. Biko v inozemstvo, lepa teleta, odlično potomstvo teh bikov in dobrih krav pa mesarjem. Manjka nam dobrih, zdravih, za uspevanje živine prikladnih pašnikov in hlevov, katere smo v dobi boljših cen pozabili popraviti. Manjka nam potrebne krme, čeprav je to mogoče tudi pridelati. Manjka pa pred vsem tiste duševne preusmeritve, ki je potrebna za uspevanje vsake kmetijske panoge in je potrebna vsakemu kmetovalcu, da se z isto ljubeznijo in marljivostjo oprime nove temeljne panoge (živinoreje), kakor je z vso vnemo in ljubeznijo negoval drugo, svoj čas dobičkanosnejšo panogo (lesno prodajo in gozdarstvo). Gospodar se je večidel baval le s prodajo lesa in lesnih izdelkov ter s tostvarno vožnjo, oskrbovanje živine se je prepustilo hlapcem in deklam. Toda tostvarno je videti sedaj nastale pomanjkljivosti pri živini.

IV.

Vsem nedostatkom in pomanjkljivostim živinoreje smo hoteli priti v našem okraju leta 1930 v okom na ta način, da smo budili in širili smisel za živinorejske organizacije. Uspehi vsled naraščajoče gospodarske krize niso taki, kakor se je bilo pričakovalo. Priznati pa se mora, da se je vseeno mnogo storilo. Če bi se ne bilo doseglo nič drugega, kot to, da se je vsem vplivnejšim predstavnikom živinoreje ter ljudstva vcepilo prepričanje, da je iskati zboljšanje našega blaga le v lastnem delu, odbiri domačega blaga, tostvarni boljši reji in oskrbovanju, smo spričo težkih planinskih prilik in težkih gospodarskih razmer dosegli veliko. Pobiti je bilo treba predvsem mišljenje nekaterih živinorejskih organizacij, ki so pod naslovom povzdige živinoreje pričakovale le denarne nagrade. Odpraviti je bilo treba tudi nepotrebno zbeganost glede pasemskega vprašanja ter se je ljudstvu vcepilo prepričanje, da je nadaljne pospeševanje delo uspešno le na podlagi domače pasme.

Toda živinorejske organizacije so kljub vsem naporom z ozirom na vseplošno bodočo korist še le v začetku svojega delovanja. Velika medsebojna oddaljenost hribovskih kmetij in silišč, tostvarno medsebojno nezaupanje nezaupljivih in po mešetarjih iz doline čestokrat varanih, po naravi mogoče tudi nekoliko plahih hribovskih kmetovalcev, trdoživa navezanost na sta-

re, domače načine kmetovanja so v primeri z drugimi predeli Slovenije večje ovire splošni vpeljavi kontrolnega dela, zadružne discipline, točnega zapisovanja mlečnosti, izključne uporabe zadružnih bikov, prijavljenja otelev rodovniških krav itd.

Se vedno v splošnem prepušča gospodar skrb za rejo in oskrbovanje živine tujim ljudem, še vedno je kmetovalec zastarelega splošnega mnenja, da je za uspevanje živine popolnoma zadostno, ako skrbimo, da se krave obrežijo in da živini damo do siteda jesti. Kako, od katerega bika se krava obreži in kako se živina ob položeni, slabi krmi obredi, prav malo kdo povpraša. Da je tudi vzreja telet spriču teh okolščin prav pomanjkljiva, je jasno. Čeprav se daje marsikje teletom do 4. meseca mleko, se teleta po odstavitvi nezadostno krmi in prehranjuje s pusto rezanico ter kvečjemu še s kakim močnatim napojem, ki povzroča le vamp in krive noge. Teleta večidel zahirajo, mesto da bi se vedno enakomerno razvijala, da bi tele po preteku 1 leta doseglo zanesljivo že polovico teže odrasle živali.

Pomanjkljivost naše živinoreje, kljub velikim hlevom in prostranim zemljiščem, je v pomanjkanju ograj, v katerih bi se teleta v hlevu prosto gibala in pomanjkanje tekalšč, kamor bi se mlado živino in krave v vsakem letnem času, vsaki dan po par ur spuščalo na prosto, na sveži zrak in solnce. Tozadevni ugodni vplivi, posebno po zimi, so neprecenljivi in odvajajo dobršni del najboljše krme. Redimo raje polovico živine manj, a to boljše!

Potemtakem bi se dalo v vsakem obru odpomoči in doseči boljše uspehe

pri reji živine brez posebnih stroškov in denarnih izdatkov! Obrnimo tudi vso pažnjo pridelovanju večje množine boljše krme na travnikih in na njivah. Toč, o tem mogoče več o drugi priliki!

V.

So križi in težave glede našega pospeševalnega prizadevanja. Polno nejasnosti in negotovosti je med ljudstvom glede gospodarskih razmer. Ako pride potem kmetijski strokovnjak ali poročevalec med ljudstvo in priredi kako poučno predavanje, je potrebno eno uro časa ali več, da se pojasnijo razlogi in utemeljenost splošnih gospodarskih prilik. Potem pa so ljudje že utrujeni in se ne zanimajo več za kako specialno strokovno razmotrivanje.

»Itak nima pomena, da bi kaj delali ali izboljševali, ko je cena živini tako nizka; ko bo pa cena boljša, pa bomo živino itak lahko prodali brez vseh predlaganih izboljšav«, ugovarja tehtno marsikateri kmetovalec. Ugovor se zdi marsikateremu kmetovalcu tudi zelo tehten in vendar je ugovor z ozirom na svetovne gospodarske in tržne razmere povsem napačen in brez podlage. Svet je dandanes prenapolnjen s slabo, povprečno rejeno živino ter nikakor ni več pričakovati po gospodarskih zakonih naravnim putem za našo sedajno klavno živino onih cen, kakoršne so bile minulo desetletje. Prodalo se bo le prvovrstno, dobro rejeno in oblikovano živino. Zato pa je treba vsega našega prizadevanja in je treba napeti vse moči, da čim prej ugodimo glede kakovosti naše živine in sploh vsega blaga zahtevam svetovnega trga.

zicijo z napadalci iz vrst narodnih socialistov.

Grožen obračun sovjetov s kazaki. Kubanski kazaki so skrili veliko žita in ga niso hoteli oddati državi. Moskovska vlada je odposlala na Kuban kazensko ekspedicijo, ki je nepričakovano kubanske kmete obkolila. Vasi so vojaki požgali in 50.000 kmetov so pa odtirali v Sibirijo. Čeka je ustrelila 40 sovjetskih uradnikov v Kubanu, ker niso dovolj strogo nadzirali kazaškega upornega gibanja.

Polčaj na Kitajskem je vedno bolj napet. Na meji Džehola se vrši zbiranje mandžurskih in japonskih čet. Kitajski generali so storili vse potrebno za obrambo Džehola, katerega se nameravajo polastiti Japonci in zasesti Peking ali Tiencin.

Romanje v Sveto deželo. Sv. Oče, ki je letošnje leto proglasil kot sveto leto, je pozval vernike, naj poromajo na grob Kristusov v Jeruzalemu. Pozivu rimskega papeža se bodo odzvali Hrvatje, ki priredijo pod pokroviteljstvom sarajevskega nadškofa dr. Šariča v mesecu juliju tega leta jubilejno romanje v Palestino. Odhod iz Zagreba 4. julija, prihod v Sveto deželo 10. jul. V Jeruzalemu ostanejo romarji 7 dni z izleti v Betlehem, k Jordanu in v ostalo okolico Jeruzalema, v Nazaretu ostanejo 3 dni z izleti po Galileji. Iz Svete dežele se odpeljejo 19. julija zvečer ter dosepejo v Zagreb 24. julija. Cene celega potovanja so: za 4. razred 4300 Din (stroški potovanja s skrajšanim programom in stanovanja brez hrane), za 3. razred 7900 Din (stroški potovanja s popolnim programom, stanovanja in hrane), za 2. razred pa 12.500 Din. Obvestila o romanju daje »Jeronimski putnički odbor« v Zagrebu (Trg Kralja Tomislava 21), ki organizira to romanje. Kdor se hoče romanja udeležiti, naj pošlje temu odboru svojo prijavo. Prijave se sprejemajo najkasnejše do 1. maja 1933. S prijavo je treba takoj vpslati 1000 Din, ostalo svoto pa je treba plačati do 15. maja.

Čehoslovaški katoličani se ne zadovoljujejo več z obrambo verskih interesov in pravic napram lažnjivemu svobodomiselstvu meščanskega in socialističnega kova, temveč so prešli v ofenzivo — v napad. To so pokazali, kakor smo poročali v našem listu, o priliki, ko je bila javnost obveščena o nakanah prosvetnega ministra dr. Dererja. Ta mož, po svoji politični pripadnosti socialni demokrat, bi rad s svojimi somišljeniki izrinil katoliško Cerkev iz šole, vpeljal prisilni civilni zakon ter izvršil vse to, kar svobodomisleci imenujejo laizacijo — poposvetnjačenje države. Katoličani pa so namah organizirali takšen odpor, da so svobodomisleci morali svoje protiverske in proticerkvene nakane umakniti. To je dokaz, da je čehoslovaški

V NAŠI DRŽAVI.

Volilni zakon sprejet. Nar. skupščina v Beogradu je na svoji seji 14. februarja razpravljala ter sprejela zakonski osnutek o spremembah in dopolnitvah volilnega zakona za narodno skupščino. Ko je prišlo do glasovanja o zakonu v načelu, je bilo od skupnega števila 305 poslancev navzočih 140 poslancev. Glasovali so tako: 120 za predloženi zakonski načrt, 20 proti njemu. Zakon je bil sprejet tudi v podrobnostih. Pri končnem glasovanju je glasovalo za volilni zakon 100 poslancev, proti pa 12. Ljubljansko »Jutro« v svojem poročilu o glasovanju omenja, da je bil zakon v načelu sprejet z vsemi proti 20 glasovom, odnosno z vsemi proti 12 glasovom definitivno sprejet.

Zakonski načrt o izgonu jezuitov iz Jugoslavije. V narodni skupščini v Beogradu je 17. februarja vložil poslanec dr. Oton Gavrančič načrt zakona, ki zahteva, naj se jezuitom prepove naselitev, bivanje in delovanje v Jugoslaviji, tistim jezuitom, ki so Jugoslavlani, se določa kot kraj bivanja otok Vis, kjer pa jim ni dovoljeno skupno

stanovanje; ako bi po sprejetju tega zakonskega načrta kak jezuit na področju države, odnosno izven mej otoka Visa opravljal kakršnokoli cerkveno ali civilno delo, bo obtožen in kaznovan s kaznijo do 5 let zapor; po uveljavljanju tega zakona bodo upravne oblasti prve stopnje popisale premično in nepremično premoženje Jezusove družbe, ki se proda na javnih dražbah. Ta zakon se razširja tudi na lazariste, na družbo Sv. Srca Jezusovega, kakor tudi na vse moške in ženske redove, za katere se ugotovi, da stojijo v neposredni zvezi z Jezusovo družbo. Izmed slovenskih poslancev so ta predlog podpisali ti-le: Jakob Zemljič, Lovro Petovar, Anton Hajdinjak, Ivan Lončar, dr. Pivko, dr. Rape, Rasto Pustoslemšek in Vekoslav Spindler.

==

V DRUGIH DRŽAVAH.

Na Vestfalskem in v Porenju v Nemčiji vlada neproglašeno obsedno stanje. Hitlerjeva vlada se boji ogromnih delavskih množic, ki bi proglasile splošno stavko za slučaj, ba bi se skušal Hitler polastiti nasilnim putem oblasti, ako bi propadel pri volitvah dne 5. marca. Hitler skuša v naglici spraviti na vsa odgovorna mesta pri policiji svoje lastne ljudi, predvsem nekdanje oficirje, da bo potegnili policija za slučaj oboroženega spopada z opo-